

РІШЕННЯ
РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 111.081.2026
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Здобувач ступеня доктора філософії Ковальчук Олег Миколайович, 1984 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив «з відзнакою» у 2007 році Міжрегіональну Академію управління персоналом і отримав повну вищу освіту за спеціальністю «правознавство» та здобув кваліфікацію юриста.

З 2022 року навчається в аспірантурі Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (4-й рік навчання, денна форма, контракт), успішно виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 111.081.2026, утворена наказом ректора Одеського національного університету імені І. І. Мечникова МОН України, м. Одеса від «27» травня 2026 року № 42/ОД, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради Олександра Миколенка – доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензентів:

1. **Ольги Гаран** – доктора юридичних наук, професора, професора кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

2. **Анжели Левенець** – кандидата юридичних наук, доцента кафедри конституційного права та правосуддя Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Офіційних опонентів:

1. **Андрія Манжули** – доктора юридичних наук, професора, професора кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка.

2. **Павла Лютікова** – доктора юридичних наук, професора, професора кафедри публічного та приватного права Університету митної справи та фінансів.

на засіданні «10» липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право КОВАЛЬЧУКУ Олегу Миколайовичу на підставі публічного захисту дисертації «Адвокат як суб'єкт адміністративного права» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова МОН України, місто Одеса.

Науковий керівник: Наталія Ільєва – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного українською мовою. У дисертації містяться нові науково-

обґрунтовані результати дослідження, які виконують наукове завдання, що полягає у розкритті особливостей адвоката як суб'єкта адміністративного права, у визначенні його місця в загальній системі суб'єктів адміністративного права, у розробці нових теоретичних підходів до адміністративної правосуб'єктності та адміністративно-правового статусу адвоката, а також у вдосконаленні на цій підставі норм адміністративного законодавства.

Уперше: запропоновано систему суб'єктів адміністративного права, яка враховує приватноправову і публічно-правову природу виникнення суб'єктів права; досліджено адвоката як суб'єкта адміністративного права (тобто, не як учасника конкретних адміністративних правовідносин чи учасника адміністративного провадження, що висвітлено в чисельних наукових джерелах, а як особу, яка характеризується специфічною адміністративною правосуб'єктністю та адміністративно-правовим статусом); визначено місце адвоката в системі суб'єктів адміністративного права як суб'єкта, який одночасно поєднує в собі ознаки публічної і приватної особи; на підставі аналізу системи адміністративного права та думок науковців щодо її елементного складу запропоновано виділяти три види адміністративної правосуб'єктності і адміністративно-правового статусу адвоката – матеріальну(ий), процедурну(ий) та процесуальну(ий); запропоновані авторські визначення матеріальної, процедурної та процесуальної правосуб'єктності адвоката, що дозволило в подальшому детально розкрити особливості його матеріального, процедурного і процесуального адміністративно-правового статусу. Удосконалено: положення щодо визначення адміністративної процедурної правосуб'єктності, що може бути враховано в положеннях адміністративного процедурного законодавства; теоретичні положення щодо адміністративної процесуальної правосуб'єктності, що дозволило виявити відповідні прогалини у адміністративному процесуальному законодавстві та сформулювати низку пропозицій його вдосконалення. Дістали подальшого розвитку: теоретичні здобутки про систему адміністративного права, що дало можливість додатково аргументувати представлену в наукових джерелах концепцію поділу адміністративного права на три частини – матеріальну, процедурні і процесуальну; наукові положення про структуру адміністративно-правового статусу, що дозволило визначитись із елементами адміністративно-правового статусу адвоката та охарактеризувати їх; положення про співвідношення «процедури» та «процесу», що дозволило обґрунтувати аналіз в науково-дослідній роботі провадження в справах про адміністративні правопорушення як вид процесуального адміністративного провадження.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, є достовірними, аргументованими та належним чином обґрунтованими. Наукові результати, представлені в роботі, є особистим теоретичним і практичним внеском здобувача. З аналізу змісту тексту дисертаційної роботи варто зробити висновок про відсутність ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень академічної доброчесності, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаної дисертантом роботи.

Авторські висновки та пропозиції, обґрунтовані у дисертації, можуть бути використані у науково-дослідницькій, нормотворчій, правозастосовній сферах, а також у навчально-методичній роботі та навчальному процесі. Дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та оформлена згідно з вимогами наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 5 – статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 5 – тези доповідей в збірниках матеріалів наукових конференцій:

1. Ковальчук О.М., Ільєва Н.В. Роль адвокатури в сфері публічних правовідносин. Правова держава. № 49. 2023. С. 20-28. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2023.49.276023>.

2. Ковальчук О.М., Ільєва Н.В. Класифікація суб'єктів адміністративного права та місце в ній адвоката. Правова держава. № 54. 2024. С. 18-25. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2024.54.304861>.

3. Ковальчук О.М. Нормативне закріплення адміністративно-правового статусу адвоката. Juris Europensis Scientia. 2025. № 5. С. 61-64. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v5.2025.11>.

4. Ковальчук О.М. Обов'язки в структурі адміністративно-правового статусу адвоката. Актуальні проблеми держави і права. 2025. № 108. С. 73-79. DOI: <https://doi.org/10.32782/apdp.v108.2025.9>.

5. Ковальчук О.М. Права адвоката як елемент структури адміністративно-правового статусу. Київський часопис права. 2025. № 4. С. 86-91. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2025.4.12>.

6. Ковальчук О. М. Становлення інституту адвокатури України як важливого елементу адміністративних правовідносин. Матеріали 77-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (23-25 листопада 2022 р., м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець; ред. кол.: А. Л. Святошнюк, Т. В. Степанова та ін. Одеса: Олді+, 2022. С. 12-15.

7. Ковальчук О. М. Правовий статус адвоката як суб'єкта адміністративного права. Збірник тез доповідей студентів, аспірантів та здобувачів-учасників 79-ої звітної конференції Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (27-28 квітня 2023 р., м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець; ред. кол.: А. Л. Святошнюк, Т. В. Степанова та ін. Одеса: Олді+, 2023. С. 165-168.

8. Ковальчук О. М. Адвокат як суб'єкт надання правової допомоги в адміністративному праві. Матеріали 78-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (22-24 листопада

2023 р., м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець; ред. кол.: А. Л. Святошнюк, Т. В. Степанова та ін. Одеса: Олді+, 2023. С. 10-13.

9. Ковальчук О. М. Особливості діяльності адвоката як суб'єкта адміністративного права під час воєнного стану. Збірник тез доповідей студентів, аспірантів та здобувачів-учасників 80-ої звітної конференції Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (23-25 квітня 2024 р., м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець; ред. кол.: А. Л. Святошнюк, Т. В. Степанова та ін. Одеса: Олді+, 2024. С. 178-180.

10. Ковальчук О. М. Роль адвоката в адміністративно-правовому забезпеченні правозахисної функції держави. Актуальні проблеми приватного та публічного права: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 96-річчю від дня народження члена-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора О.І. Процевського (28 березня 2025 р., м. Харків) / Наукова редакція: Т. Головань, О. Гоц-Яковлева, О. Коваленко, О. Пономаренко: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Україна. Видавництво: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2025. С. 455-457.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Рецензент Гаран Ольга Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Оцінка позитивна. Висловлені рецензентом зауваження:

1. Потребує додаткової аргументації твердження здобувача щодо класифікації адміністративної правосуб'єктності на три види – матеріальну, процедурну і процесуальну. Враховуючи самостійність таких галузей права як цивільне та цивільне процесуальне право є сенс поділу цивільної правосуб'єктності на два види – матеріальну і процесуальну. У зв'язку із тим, що статус адміністративного процесуального права залишається не визначеним сьогодні в юридичній науці, а адміністративне процедурне право є важливою частиною адміністративного права, то виділення процедурної та процесуальної адміністративної правосуб'єктності, на нашу думку, є дискусійним питанням.

2. Здобувач вважає, що всі класифікації суб'єктів адміністративного права, які були запропоновані в науковій та навчально-методичній літературі, є недосконалими. Чим обумовлена така думка здобувача, адже будь-яка класифікація суб'єктів адміністративного права це теоретична конструкція високого рівня абстрагування, яка не завжди повинна враховувати окремі виключення, що випадають із загальної картини теоретичного абстрагування?

Рецензент Левенець Анжела Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та правосуддя Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Оцінка позитивна. Висловлені рецензентом зауваження:

1. У підрозділі 1.3 дисертації здобувач не тільки пропонує своє бачення класифікації суб'єктів адміністративного права, яка враховує існування адвоката як учасника адміністративних правовідносин, а й класифікацію суб'єктів процедурного та процесуального адміністративного права. Яке теоретичне та практичне значення мають запропоновані здобувачем класифікації?

2. Здобувач в дисертації постійно акцентує увагу на тому, що провадження в справах про адміністративні правопорушення, на його думку, є процесуальним провадженням (с. 82). Ці думки здобувача потребують пояснення та додаткового обґрунтування.

Опонент Манжула Андрій Анатолійович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка. Оцінка позитивна. Висловлені опонентом зауваження:

1. Робота має в основному теоретичне спрямування та змістовне наповнення. Про це яскраво свідчать елементи змісту дисертаційного дослідження, де здобувач розкриває спочатку загальний стан теорії адміністративного права щодо конкретного правового явища (наприклад, стосовно змісту і структури адміністративно-правового статусу, змісту і структури адміністративної правосуб'єктності і ін.) і лише потім переходить до теоретичного обґрунтування необхідності визнання та змістовного наповнення адміністративної правосуб'єктності адвоката та його адміністративно-правового статусу. Практичні ж питання участі адвоката в адміністративних правовідносинах (наприклад, проблеми участі адвоката як захисника у провадженні в справах про адміністративні правопорушення чи проблеми участі адвоката як представника в адміністративному судочинстві) висвітлюються в положеннях дисертації фрагментарно, тобто лише у мірі, необхідній для обґрунтування теоретичних конструкцій автора. У зв'язку із цим, до дисертанта виникає питання – Чим було обумовлено теоретичне спрямування дослідження адвоката як суб'єкта адміністративного права?

2. Здобувач є прибічником концепції поділу норм адміністративного права та адміністративних правовідносин на три види – матеріальні, процедурні та процесуальні, що витікає із висновків, запропонованих в дисертації. Наскільки такий поділ сприяє єдності адміністративного права як галузі адміністративного права України, адже, на нашу думку, існують суттєві розбіжності в предметі матеріального і процесуального адміністративно-правового регулювання, між суб'єктним складом учасників процедурних і процесуальних правовідносин тощо. І обґрунтувати все це розмаїття адміністративних правовідносин в межах однієї галузі права з кожним роком стає все складніше. Наприклад, законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність визначає адвоката як учасника судових процесів (кримінального, цивільного, адміністративного, конституційного тощо) та провадження в справах про адміністративні правопорушення, тобто акцентує увагу на його загально-процесуальному статусі захисника і представника. У зв'язку із цим,

посилились тенденції щодо створення самостійної галузі права «адміністративне процесуальне право», «право адміністративного судочинства» тощо.

3. На відміну від інших видів учасників адміністративних правовідносин, а саме, приватних осіб і публічні адміністрації (публічні особи), адвокат, на думку здобувача, відноситься до категорії осіб, які в межах професійних обов'язків реалізують публічно-владні повноваження або виконання професійних обов'язків яких обумовлене публічним інтересом. Тож в чому полягає специфіка адвоката, як учасника адміністративних правовідносин, у тих випадках, коли він вступає в справу про адміністративні правопорушення як захисник або як представник?

4. Згідно тверджень здобувача професійні обов'язки адвоката, попри їх матеріально-правовий характер, займають значне місце у його адміністративному процесуальному і адміністративному процедурному статусі. Але ми маємо чітке розуміння, що матеріальна норма потребує її «збагачення» динамічним змістом через відповідне нормативно-правове процесуальне чи процедурне регулювання. Яким чином вирівнюється ситуація із професійними обов'язками адвоката з такого кута зору?

5. Враховуючи, по-перше, євроінтеграційні прагнення України, а, по-друге, реальні кроки нашої держави щодо виваженої адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу, бажано було б в дисертації більше уваги приділити зарубіжному досвіду та окремим підрозділом визначити особливості правового регулювання в країнах світу статусу адвоката як учасника адміністративних (публічних) правовідносин.

Опонент Лютіков Павло Сергійович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та приватного права Університету митної справи та фінансів. Оцінка позитивна. Висловлені опонентом зауваження:

1. Враховуючи специфіку проведеного здобувачем дослідження, а саме поділ адміністративних правовідносин на матеріальні, процедурні та процесуальні, а разом із цим поділ адміністративної правосуб'єктності адвоката на матеріальну, процедурну і процесуальну, на нашу думку, в дисертації слід було окремо виділити підрозділи присвячені особливостям участі адвоката в матеріальних, процедурних і процесуальних правовідносинах. Це дозволило б, по-перше, додатково обґрунтувати поділ норм і правовідносин адміністративного права на матеріальні, процедурні і процесуальні, по-друге, більш предметно розкрити специфіку участі адвоката у всіх трьох видах адміністративних правовідносин.

2. Потребує додаткового пояснення і обґрунтування тема дисертаційного дослідження, адже визначення адвоката в якості суб'єкта адміністративного права вимагає поступового вирішення великого переліку теоретичних питань і проблем, а саме: характеристики адміністративної правосуб'єктності та її елементів; аналізу адміністративно-правового статусу та його елементів; обґрунтування системи суб'єктів адміністративного права, узагальненої

характеристики прав і обов'язків, що виникають у адвоката під час участі в адміністративних правовідносинах тощо. Тоді як характеристика адвоката в якості учасника адміністративних правовідносин суттєво б зменшила об'єм теоретичних питань, які в обов'язковому порядку слід було розглядати в дисертації. В даному випадку можна було б зосередитись на визначенні груп адміністративних правовідносин, в яких адвокат є учасником, та визначити набір прав і обов'язків, які адвокат при цьому реалізує чи виконує.

3. Здобувач достатньо повно розкриває і характеризує особливості участі адвоката в процедурних і процесуальних адміністративних правовідносинах та менше приділяє увагу особливостям участі адвоката в матеріальних адміністративних правовідносинах. Хотілося б від здобувача почути додаткової аргументації стосовно того, чому адвокат є суб'єктом матеріальних адміністративних правовідносин?

4. Робота тільки б виграла, якби в ній для підтвердження теоретичних конструкцій та суджень автора більше використовувалось матеріалів практики. Наприклад, практика Верховного Суду підтверджує не тільки факт участі адвоката в публічних правовідносинах, до яких можна сьогодні віднести конституційні правовідносини та процесуальні правовідносини, а й факт участі адвоката в адміністративних правовідносинах.

Голова Миколенко Олександр Іванович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Оцінка позитивна, без зауважень.

Здобувач надав обґрунтовані відповіді на висловлені зауваження опонентів і рецензентів, а також на інші запитання та показав високий науковий рівень в ході дискусії. Зазначені зауваження не впливають на основні наукові висновки та загальне позитивне враження від дисертаційної роботи.

Результати відкритого голосування:

Подано голосів – п'ять,

«За»	– 5 (п'ять) членів ради;
«Проти»	– немає;
«Утримались»	– немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 111.081.2026 Одеського національного університету імені І. І. Мечникова присуджує Ковальчуку Олегу Миколайовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Олександр МИКОЛЕНКО

*Підпис голови разової
спеціалізованої вченої ради
Олександра Миколенка
Проректор У. Данишеска*

